

Warszawa, dnia 18 października 2017 r.

Sygn. akt VI Ka 556/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VI Wydział Karny Odwoławczy w składzie :

Przewodniczący: SSO Anna Zawadka

Protokolant: p.o. protokolanta sądowego Sylwester Sykut

przy udziale prokuratora Agaty Stawiarz

po rozpoznaniu dnia 18 października 2017 r.

sprawy P. A. syna J. i B. ur. (...) w O. oskarżonego z art. 158 § 1 kk w zw. z art. 57a kk, art. 280 § 1 kk w zb. z art. 283 kk

na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Otwocku

z dnia 3 marca 2017 r. sygn. akt II K 679/15

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Otwocku do ponownego rozpoznania; zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie na rzecz adw. M. K. kwotę 516,60 zł obejmującą wynagrodzenie za obronę z urzędu w II instancji oraz podatek VAT.

Sygn. akt VI Ka 556/17

UZASADNIENIE

P. A. został oskarżony o to, że:

1. w dniu 24 maja 2014 r. w O. woj. (...), działając wspólnie i w porozumieniu z M. Z. dokonali pobicia K. F. poprzez szarpanie i uderzanie pięściami po twarzy, narażając pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo nastąpienia skutku określonego w art. 156 § 1 kk i art. 157 § 1 kk, przy czym zarzucanego czynu dopuścili się publicznie, a oczywiście błahego powodu, okazując przez to rażące lekceważenie porządku prawnego, tj. o czyn art. 158 § 1 kk w zw. z art. 57a kk;

2. W dniu 24 maja 2014r. w O. woj. (...) po uprzednim doprowadzeniu K. F. do stanu bezbronności poprzez szarpanie i uderzanie pięściami po twarzy dokonał zaboru w celu przywłaszczenia telefonu komórkowego marki S. (...) nr IMEI: (...) wraz z kartą(...) o wartości 605 zł na szkodę K. F., przy czym czyn ten stanowi wypadek mniejszej wagi, tj. o czyn z art. 280 § 1 kk w zb. z art. 283 kk

Sąd Rejonowy w Otwocku wyrokiem z dnia 3 marca 2017r. w sprawie o sygn. II K 679/15, na podstawie art. 66 § 1 i 3 kk i art. 67 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk, postępowanie karne przeciwko P. A. warunkowo umorzył na okres próby 2 (dwóch) lat, przy czym czyn zarzucony mu w pkt I kwalifikując jako przestępstwo z art. 158 § 1 kk w zw. z art. 57a § 1 kk . Nadto, na podstawie art. 67 § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 kk w okresie próby oddał oskarżonego pod dozór kuratora. Orzekł także o kosztach postępowania w sprawie.

Apelację od powyższego wyroku wniósł prokurator i zaskarżył orzeczenie w całości, na niekorzyść oskarżonego. W oparciu o przepis art. 438 § 3 kpk wyrokowi zarzucił błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mające wpływ na treść orzeczenia poprzez przyjęcie, że:

- wina P. A. i społeczna szkodliwość popełnionych przez niego przestępstw nie są znaczne- co daje powód do skorzystania z instytucji warunkowego umorzenia prowadzonego wobec w/wym. postępowania karnego;

- analiza okoliczności opisanych w art. 66 § 1 kk wskazuje na istnienie przesłanek do warunkowego umorzenia postępowania karnego p-ko P. A. oskarżonemu o czyny z art. 158 § 1 kk w zw. z art. 57a kk oraz art. 280 § 1 kk w zb. z art. 283 kk;

- mediacja zakończona porozumieniem pomiędzy pokrzywdzonym a oskarżonym A. jest wystarczającą przesłanką do ignorowania dyrektyw wymiaru kary o jakiej mowa w art. 53 § 1 i 2 kk i w konsekwencji wyłączania do odrębnego postępowania sprawy M. Z., któremu przypisano popełnienie jedynie jednego przestępstwa z art. 158 § 1 kk w zw. z art. 57a kk.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja prokuratora, jako zasadna, zasługiwała na uwzględnienie, a w tym zawarty w niej wniosek - konieczny z punktu widzenia przepisu art. 454 § 1 kpk - o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Trafnie bowiem skarżący zarzucił i wykazał, iż wydając zaskarżone orzeczenie, Sąd I instancji oparł się na błędnych ustaleniach faktycznych, że w sprawie zachodzą przesłanki pozwalające na warunkowe umorzenie postępowania karnego wobec oskarżonego P. A..

Należy przypomnieć, że zgodnie z treścią art. 66 § 1 k.k. sąd może warunkowo umorzyć postępowanie karne, jeżeli wina i społeczna szkodliwość czynu nie są znaczne, okoliczności jego popełnienia nie budzą wątpliwości, a postawa sprawcy niekaranego za przestępstwo umyślne, jego właściwości i warunki osobiste oraz dotychczasowy sposób życia uzasadniają przypuszczenie, że pomimo umorzenia postępowania będzie przestrzegał porządku prawnego, w szczególności nie popełni przestępstwa. Jeżeli jedną z przesłanek warunkowego umorzenia postępowania jest wymóg, aby okoliczności popełnienia czynu nie budziły wątpliwości, to sąd na podstawie zebranego materiału dowodowego musi dojść nie tylko do wniosku, że sam fakt popełnienia przestępstwa nie budzi wątpliwości, a zatem istnieją wystarczające podstawy, aby oskarżonemu przypisać popełnienie tego czynu, lecz także powinien wyjaśnić elementy przedmiotowe i podmiotowe tego czynu rzutujące na ocenę zarówno stopnia jego społecznej szkodliwości, jak i stopnia zawinienia oskarżonego. Należy także zaakcentować, że nie jest przesłanką stosowania warunkowego umorzenia samo przyznanie się oskarżonego do winy, podobnie też brak przyznania się oskarżonego do winy nie wyklucza zastosowania tego środka probacyjnego. Zgodnie z treścią art. 115 § 2 k.k. dla ustalenia stopnia społecznej szkodliwości czynu niezbędne jest zbadanie zarówno strony przedmiotowej czynu (rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiary wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, waga naruszonych przez sprawcę obowiązków), jak i jego podmiotowej strony (motywacja sprawcy, postać zamiaru). Kompleksowa ocena wszystkich tych elementów winna doprowadzić do ustalenia, że stopień społecznej szkodliwości czynów "nie jest znaczny", a zatem ów stopień jest wyższy od "znikomego" i swoim zakresem może obejmować zarówno przypadki "nieznacznego", jak i "średniego" stopnia społecznej szkodliwości. Trzeba też zwrócić uwagę, że na stopień społecznej szkodliwości przestępstwa nie mają wpływu właściwości i warunki osobiste sprawcy, środowiskowa opinia o nim, dotychczasowy tryb jego życia, przyznanie się sprawcy do winy, dobrowolne naprawienie przez sprawcę szkody wyrządzonej przestępstwem, wyrażona przez niego skrucha, czy też pogodzenie się z pokrzywdzonym. Są to bowiem okoliczności mające znaczenie dla ustalenia podstaw prognozy kryminologicznej. Aby możliwe było warunkowe

umorzenie postępowania, niezależnie od stopnia społecznej szkodliwości czynu sąd powinien ustalić również stopień zawinienia, który to stopień także nie może być znaczny. Wyznaczenie stopnia zawinienia wymaga ustalenia najpierw wszystkich przesłanek przypisania winy, takich jak dojrzałość sprawcy i jego poczytalność, z zakresu rozpoznawalności bezprawności czynu oraz braku anormalnej sytuacji motywacyjnej występującej w nasileniu uniemożliwiającym wymaganie od sprawcy dania posłuchu normie prawnej. Dla zastosowania warunkowego umorzenia postępowania na mocy art. 66 § 1 k.k. warunek braku znacznego stopnia winy musi występować kumulatywnie z brakiem znacznego stopnia społecznej szkodliwości przestępstwa. Reasumując więc, należy stwierdzić, że spełnienie wszystkich wskazanych powyżej przesłanek jest niezbędne dla podjęcia przez sąd prawidłowej decyzji w zakresie warunkowego umorzenia postępowania.

Przenosząc te rozważania - natury ogólnej - na grunt rozpoznawanej sprawy, należy stwierdzić, iż Sąd Rejonowy w sposób błędny ocenił zarówno stopień winy oskarżonego jak i społecznej szkodliwości przypisanych mu czynów. W żadnym bowiem razie za okoliczności umniejszające stopień obu tych elementów nie można przyjąć pojednania się pokrzywdzonego z oskarżonym w toku postępowania mediacyjnego. Sąd Rejonowy nie wymienił przy tym innych okoliczności wpływających na umniejszenie winy i społecznej szkodliwości czynów, odwołując się jedynie ogólnie do okoliczności popełnienia obu czynów. Wskazać jednak należy, iż oba czyny jak słusznie podnosi skarżący zostały popełnione bez powodu, umyślnie oraz z rażącym lekceważeniem porządku prawnego. Oskarżony znajdując się w stanie znacznej nietrzeźwości zaatakował pokrzywdzonego wspólnie z bratem w ciągu dnia w miejscu publicznym, godząc zarówno w jego zdrowie jak i mienie. Jediną okolicznością, która mogła mieć wpływ na obniżenie stopnia winy oskarżonego był jego stan psychiczny potwierdzony w opinii sądowo-psychiatrycznej, z której wynika, że u oskarżonego rozpoznano chorobę psychiczną pod postacią halucynozy organicznej oraz upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim, a także zaburzenia psychiczne. W chwili popełnienia czynów oskarżony nie znajdował się jednak w czynnym okresie choroby, natomiast był pod wpływem alkoholu. W opinii biegłych P. A. miał ograniczoną, ale nie w stopniu znacznym zdolność rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem. Natomiast Sąd Rejonowy nie wskazuje powyższej okoliczności jako mającej znaczenie dla oceny stopnia winy oskarżonego, a jedynie akcentuje pojednanie pokrzywdzonego z oskarżonym, co stanowi przecież okoliczność mającą znaczenie dla ustalenia podstaw prognozy kryminologicznej. W sprawie nie zaistniały inne okoliczności, które mają wpływ na obniżenie stopnia winy oskarżonego. Motywacja oskarżonego, który działał bez konkretnego powodu także nie zasługuje na uwzględnienie. Nie przekonujące jest tłumaczenie oskarżonego, iż pokrzywdzony był winien bratu pieniądze, skoro M. Z. nie potwierdził tego faktu, a jako powód zaatakowania pokrzywdzonego wskazał wulgarne sms-y, które 4 lata wcześniej pokrzywdzony miał wysłać do jego byłej dziewczyny. Sąd słusznie nie dał także wiary absurdalnym twierdzeniom oskarżonego P. A., iż nie uderzył pokrzywdzonego, a telefon zabrał aby oddać policjantom, albowiem powyższe depozycje pozostają w oczywistej sprzeczności z zeznaniami pokrzywdzonego K. F..

W tych okolicznościach przyjęcie, jak to uczynił Sąd meriti, iż społeczna szkodliwość obu czynów nie jest znaczna, biorąc pod uwagę okoliczności ich popełnienia- nie zasługuje w żadnym razie na uwzględnienie. Przyjęcie koncepcji prezentowanej w tym zakresie przez Sąd Rejonowy nie wytrzymuje krytyki, bo sprowadza się do zaakceptowania, iż znajdujący się w stanie nietrzeźwości oskarżony dokonując pobicia o charakterze chuligańskim oraz rozboju zakwalifikowanego jako wypadku mniejszej wagi, nie stanowił znacznego niebezpieczeństwa dla pokrzywdzonego i porządku prawnego tylko dlatego, że w toku mediacji zawarł ugodę z pokrzywdzonym. W tych okolicznościach faktycznych zachowanie oskarżonego nie może zostać uznane za błahe i być wytłumaczone zachowaniem po popełnieniu przestępstw czyli przeproszeniem pokrzywdzonego i okazaniem skruchy w postępowaniu mediacyjnym. Wobec powyższego nie można zaakceptować, iż z tych przyczyn zachowanie oskarżonego zasługuje na łagodniejsze potraktowanie, a zatem, iż ocena okoliczności faktycznych sprawy pozwala na zastosowanie środka probacyjnego w postaci warunkowego umorzenia postępowania karnego: nie pozwala na to stopień intoksykacji alkoholowej oskarżonego, miejsce i czas popełnienia zarzucanych mu czynów oraz sposób zachowania oskarżonego. Rację ma skarżący, iż nie bez znaczenia w okolicznościach faktycznych sprawy pozostaje także kwestia naganności zachowania oskarżonego, który dokonał zamachu na zdrowie pokrzywdzonego, atakując bezbronnego i niebroniącego się pokrzywdzonego, działając bez powodu, z rażącym lekceważeniem porządku prawnego. Nie zostały więc spełnione przesłanki z art. 66 § 1 kk, które decydują o warunkowym umorzeniu postępowania karnego wobec sprawcy takich

czynów. Wskazane powyżej okoliczności faktyczne sprawy, a w szczególności stan nietrzeźwości oskarżonego, czas i miejsce jego popełnienia, na taką ocenę, z przyczyn wskazanych wyżej, nie pozwalają. Analiza okoliczności sprawy dokonana przez Sąd Rejonowy i wsnute z niej wnioski w zakresie oceny stopnia winy i społecznej szkodliwości czynów przypisanych oskarżonemu były - z przyczyn wykazanych wyżej - błędne.

Reasumując - w toku ponownego rozpoznania sprawy Sąd I instancji przeprowadzi postępowania rozpoznawcze na zasadach ogólnych, a zgromadzony w jego toku materiał dowodowy podda wnikliwej analizie. Proces zaś kształtowania reakcji karnej za popełnione przez oskarżonego czyny oprze na zasadach wynikających z przepisu art. 53 § 1 i 2 kk, a zatem uwzględni cele kary w stosunku do sprawcy, ale nie bez pominięcia funkcji ogólnej kary, służącej umacnianiu poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego. Nie oznacza to oczywiście, iż przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd nie może zastosować środka probacyjnego w postaci warunkowego umorzenia postępowania karnego, jeżeli po przeprowadzeniu postępowania dowodowego ujawnią się okoliczności, które będą miały wpływ na obniżenie stopnia winy i społecznej szkodliwości czynów oskarżonego, a Sąd dojdzie do wniosku, że zostały spełnione przesłanki umożliwiające zastosowanie instytucji przewidzianej w art. 66 k.k.

W przypadku zaś sporządzania pisemnych motywów swego rozstrzygnięcia, Sąd Rejonowy przytoczy – zgodnie z art. 424 § 1 pkt 1 kpk – fakty, na których oparł poszczególne ustalenia, szczegółowo i obszernie to uzasadniając.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku.